

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

จากการศึกษาพบว่า โดยส่วนรวมแล้วสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีมีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ข้อความที่สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีส่วนใหญ่เห็นด้วยและได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ อาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพที่มีคุณค่าควรแก่การสนับสนุน (ค่าเฉลี่ย 4.42) ส่วนข้อความที่สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีส่วนใหญ่ไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ และได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ คิดจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมตลอดไป และไม่ต้องการเปลี่ยนอาชีพเป็นอย่างอื่นทั้งในขณะนั้นและในอนาคต (ค่าเฉลี่ย 2.97)

ทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ

จากการศึกษาพบว่า โดยส่วนรวมแล้วสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีมีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ คือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 ข้อความที่สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากและได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดในข้อความเชิงบวก คือ ผู้ที่เคยไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษมาแล้วสามารถกลับมาแต่งงานมีครอบครัวอยู่ในหมู่บ้านได้เหมือนผู้หญิงอื่นทั่วไป โดยไม่มีใครรังเกียจ (ค่าเฉลี่ย 3.54) ส่วนข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในข้อความเชิงบวก ซึ่งแสดงว่าเห็นด้วยน้อยได้แก่ อาชีพหญิงบริการพิเศษเป็นอาชีพที่ทันสมัย (ค่าเฉลี่ย 2.13) ส่วนข้อความที่สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้คะแนน

เฉลี่ยต่ำสุดในข้อความเชิงลบ คือ อาชีพหญิงบริการพิเศษเป็นอาชีพที่เสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพและชีวิต (ค่าเฉลี่ย 1.81) และปัญหาเกี่ยวกับอาชีพหญิงบริการพิเศษที่เกิดขึ้นในชุมชนของเรา เราควรจะต้องช่วยกันคิดแก้ปัญหา (ค่าเฉลี่ย 2.00)

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (ผลการทดสอบสมมติฐาน)

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 7 ตัวคือ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัว จำนวนการถือครองที่ดินของครอบครัว การรับข่าวสาร และอาชีพเสริมกับตัวแปรตาม คือทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพหญิงบริการพิเศษ ผลปรากฏว่า

1. อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัว จำนวนการถือครองที่ดินของครอบครัว การรับข่าวสาร และอาชีพเสริม ไม่มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. อายุ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ ที่ระดับความเชื่อมั่น 99%
3. ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัว จำนวนการถือครองที่ดินของครอบครัว การรับข่าวสาร และอาชีพเสริม ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรี ที่มีต่อการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ความสัมพันธ์ของลักษณะพื้นฐานทั่วไปกับทัศนคติในแต่ละประเด็น เกี่ยวกับการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ

เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับทัศนคติในแต่ละประเด็น ซึ่งใช้ในการวัดทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษพบว่า อายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมากกับทัศนคติในประเด็นที่กล่าวว่า ผู้ที่เคยไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษมาแล้วสามารถกลับมาแต่งงานมีครอบครัวอยู่ในหมู่บ้านได้เหมือนผู้หญิงอื่นทั่วไปได้

โดยไม่มีใครรังเกียจ มีความเชื่อว่าการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษเป็นสิ่งที่ไม่ดี คนที่
 คนอื่นยกย่องคือคนที่มียานช่องใหญ่โตมีข้าวของเครื่องใช้มากมาย อาชีพหญิงบริการพิเศษช่วยให้
 เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น รู้สึกไม่สบายใจที่เห็นเพื่อน ๆ ไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ อาชีพ
 หญิงบริการพิเศษเป็นอาชีพที่เสียศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิง ความรู้สึกจะไม่ดีถ้าบุคคลบางคนมาแนะนำให้
 ไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ ถ้าพ่อแม่หรือสามีเห็นด้วยกับการให้ไปประกอบอาชีพหญิงบริการ
 พิเศษจะได้แย่ง สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมากกับทัศนคติใน
 ประเด็นที่กล่าวว่า คนที่คนอื่นยกย่องคือคนที่มียานช่องใหญ่โตมีข้าวของเครื่องใช้มากมาย อาชีพ
 หญิงบริการพิเศษช่วยให้ เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น คนเราต้องรักษาเกียรติและศักดิ์ศรียังชีวิตยอม
 เสียเงินดีกว่าเสียเกียรติ ความรู้สึกจะไม่ดีถ้ามีบุคคลบางคนมาแนะนำให้ไปประกอบอาชีพหญิง
 บริการพิเศษ อาชีพหญิงบริการพิเศษเป็นอาชีพที่ทำให้ชุมชนเสียชื่อเสียง รู้สึกไม่สบายใจที่เห็น
 เพื่อน ๆ ไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติอย่างมากกับทัศนคติในประเด็นที่กล่าวว่า คิดว่าควรจะได้ป้องกันและปราบปรามอาชีพ
 หญิงบริการพิเศษให้หมดสิ้นไป จำนวนการถือครองที่ดินของครอบครัว มีความสัมพันธ์อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติอย่างมากกับทัศนคติในประเด็นที่กล่าวว่า คนเราต้องรักษาเกียรติและศักดิ์ศรี
 ยังชีวิตยอมเสียเงินดีกว่าเสียเกียรติ การรับข่าวสารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่าง
 มากกับทัศนคติในประเด็นที่กล่าวว่า อาชีพหญิงบริการพิเศษเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและยั่งยืนใน
 ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับแล้วผู้หญิงก็เป็นเพียงดอกไม้ที่สวยงามของสังคม ถ้าพ่อแม่หรือสามี
 เห็นด้วยกับการให้ไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษจะได้แย่ง อาชีพหญิงบริการพิเศษเป็นอาชีพที่
 เสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพและชีวิต คนที่คนอื่นยกย่องคือคนที่มียานช่องใหญ่โตมีข้าวของเครื่องใช้
 มากมาย อาชีพหญิงบริการพิเศษเป็นอาชีพที่ทำให้ชุมชนเสียชื่อเสียง อาชีพเสริมมีความสัมพันธ์
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมากกับทัศนคติในประเด็นที่กล่าวว่า ความรู้สึกจะไม่ดีถ้ามีบุคคลบาง
 คนมาแนะนำให้ไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรสตรีมีความคิดเห็นในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการ
 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเหมือนกันเป็นอย่างมาก และที่เป็นปัญหาสำคัญมาก ได้แก่

1. เกิดภาวะฝนแล้งทำให้ไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา
2. ขาดเงินทุนและอุปกรณ์ในการผลิตทางการเกษตร
3. พื้นที่ทำการเกษตรมีน้อยไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ
4. ราคาผลผลิตทางการเกษตรยังไม่แน่นอนก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในอาชีพ
5. ขาดความรู้ทางการเกษตรบางด้าน เช่นการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์บางชนิดที่ไม่เคย

ทำมาก่อน

6. ขาดระบบชลประทานเพื่อการผลิตทางการเกษตร

ความต้องการในการประกอบอาชีพอื่น ๆ

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีมีความต้องการที่จะประกอบอาชีพอื่น ๆ เหมือนกันเป็นอย่างมาก (ในกรณีทำการประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็ไม่ค่อยได้ผลดีนักและไม่ต้องการที่จะไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ) และอาชีพที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่

1. ค้าขาย
2. เสริมสวย
3. ตัดเย็บเสื้อผ้า
4. เลี้ยงสัตว์
5. ทอผ้า

อภิปรายผล

ในการศึกษาทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งได้แก่ อาชีพเกษตรกรรมและอาชีพหญิงบริการพิเศษ ก็เพื่อที่จะทำให้ทราบถึงความโน้มเอียงของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพดังกล่าวว่าอยู่ในระดับใดตามหลักเกณฑ์การวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert) โดยถือว่าผู้ที่มีทัศนคติที่ต่ออาชีพใด ก็ย่อมจะมีโอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนอาชีพนั้นจะมีอยู่มาก และโอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านอาชีพนั้นก็จะมียุ้น้อย ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่มีทัศนคติไม่ต่ออาชีพใดนั้น โอกาสที่จะเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนอาชีพนั้นก็จะมียุ้น้อย และโอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านอาชีพนั้นก็จะมียุ้น้อยมาก แต่ก็ได้หมายความว่า บุคคลนั้นจะปฏิบัติตามในข้อที่ตนเองเห็นด้วยเสมอไป ดังนั้นผลจากการศึกษาวิจัยจึงมีประเด็นที่สำคัญที่จะ ได้นำเสนอต่อไปนี้

ทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

โดยส่วนรวมแล้ว สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีมีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ที่ต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่มีคุณค่าควรแก่การสนับสนุน มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีและสำคัญเหมือนอาชีพอื่น สามารถที่จะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนได้ และมีความเต็มใจสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างแท้จริง สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรียังมีความต้องการที่จะหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพิ่มเติมอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ (2424:33, 101) ที่กล่าวว่าเหตุผลสำคัญของการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรนั้นก็เนื่องมาจากสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรต้องการที่จะหาความรู้ทางการเกษตร เพื่อนำไปประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพราะยุวเกษตรกรตั้งใจที่จะประกอบอาชีพทางการเกษตรต่อไปในอนาคต แต่ยังไม่ประสบปัญหาทางด้านความรู้ความชำนาญทางการเกษตร เช่นเดียวกับนมาระ (2522:24-25) ได้กล่าวว่า สตรีชนบทในประเทศไทยและฟิลิปปินส์ยังคงพอใจที่จะประกอบอาชีพการเกษตรมากกว่าที่จะไปประกอบอาชีพอื่น ทั้งนี้เนื่องจากสตรีชนบทของทั้งสองประเทศยังคงไม่เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือไปจากอาชีพการเกษตร นอกจากนั้นจักรพันธ์และคณะ (2534:5) ยังได้

กล่าวว่า เขาวสตรีที่กำลังจะจบการศึกษาชั้น ป.6 ในพื้นที่ที่มีปัญหาการยินยอมพลักดันให้บุตรสาว เป็นหญิงบริการของจังหวัดภาคเหนือตอนบน มีความคาดหวังที่จะประกอบอาชีพด้านการทำงานและการเกษตรมากที่สุด เป็นต้น จากการศึกษาวิจัยยังพบว่าสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรี รู้สึกเสียใจที่คนเป็นจำนวนมากละเลยต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และควรวางวิสัยที่จะช่วยให้คนส่วนใหญ่ เห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรี ยังเห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้ชายและรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จนไม่แน่ใจว่าจะประกอบอาชีพนี้ต่อไปอีกหรือไม่ในอนาคต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อาชีพเกษตรกรรมที่ทำอยู่ไม่ได้ช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นเลยเนื่องจากปัจจุบันอาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพที่ต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูง แรงงานในการผลิตมีน้อยและค่าจ้างแพง เพราะแรงงาน ส่วนใหญ่อพยพย้ายถิ่นไปทำงานตามเมืองใหญ่ ๆ ประกอบกับราคาของผลผลิตทางการเกษตรที่ไม่ค่อยแน่นอน และเกิดภาวะฝนแล้งติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปี จึงเป็นผลทำให้สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีไม่แน่ใจว่าจะประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีหรือไม่ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

จากการทดสอบสมมติฐาน ผลปรากฏว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปรคือ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัว จำนวนการถือครองที่ดินของครอบครัว การรับข่าวสาร และอาชีพเสริม ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนส่วนใหญ่ในชุมชนเป็นอาชีพที่มีคุณค่า และสมาชิกทุกคนในครอบครัวก็มีส่วนร่วมในการผลิตด้วยกันเสมอมา ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมหลักของคนในครอบครัว และสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีส่วนใหญ่ก็ยังมีความต้องการ ที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมตลอดไป ถ้ามีปัจจัยในการผลิต เช่น น้ำอย่างเพียงพอ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยในการผลิตที่สำคัญมาก ทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงอยู่ในเกณฑ์ที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.65) โดยไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวดังกล่าวข้างต้น

ทัศนคติของสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ

โดยส่วนรวมแล้วสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรสตรีมีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ เพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่เสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพและชีวิต เสี่ยงศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิงตลอดจนมีความเชื่อว่าการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษเป็นสิ่งที่ไม่ดี รู้สึกไม่สบายใจที่เห็นเพื่อน ๆ ไปประกอบอาชีพนี้และถ้ามีโอกาสก็จะพยายามชักจูงเพื่อน ๆ ไม่ให้ไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรสตรียังเห็นว่า คนเราต้องรักษาเกียรติและศักดิ์ศรี โดยยอมเสียเงินดีกว่าเสียเกียรติ รวมทั้งจะได้แย่งถ้าพ่อแม่หรือสามีให้ไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ และเราควรจะต้องช่วยกันคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพนี้ที่เกิดขึ้นในชุมชนของเรา แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า สมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรสตรียังมีความศรัทธาในการเสียสละที่มีต่อครอบครัวของผู้หญิงที่ไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษซึ่งเห็นว่าอาชีพนี้ช่วยให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น ถึงแม้จะเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนในระยะสั้น และทำให้ชุมชนเสียชื่อเสียง แต่ก็รู้สึกเสียใจที่คนในหมู่บ้านยอมรับการประกอบอาชีพนี้ นอกจากนี้ยังเห็นว่าผู้หญิงก็เป็นเพียงดอกไม้ที่สวยงามของสังคม ตลอดจนถึงผู้เคยไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษมาแล้ว ก็สามารถกลับมาแต่งงานมีครอบครัวอยู่ในหมู่บ้านได้ เหมือนผู้หญิงอื่นทั่วไป โดยไม่มีใครรังเกียจ และที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดก็คือ สมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรสตรีส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อที่ว่า การทำให้พ่อแม่ได้พอใจและสบายบางครั้งเราอาจต้องไปประกอบอาชีพที่เราไม่อยากจะทำ

จากการทดสอบสมมติฐาน ผลปรากฏว่า อายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนคติของสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระเพียง 1 ตัวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์และยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรสตรีที่มีอายุอยู่ในช่วง 10-14 ปี ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ ส่วนสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรสตรีที่มีอายุอยู่ในช่วง 15-19 ปี กับไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ และสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรสตรีที่มีอายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี ส่วนใหญ่ก็ไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ กับการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 11) จะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรยังมีอายุมากขึ้นจะมีทัศนคติที่เฉย ๆ กับการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรสตรีที่มีอายุมากขึ้น ส่วนใหญ่ได้ผ่านการสมรสและมีประสบการณ์ทางเพศ

มาแล้ว จึงไม่เห็นว่าการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษเป็นเรื่องเสียหายแต่อย่างใด ประกอบกับ เป็นอาชีพที่มีรายได้ดีและคนในชุมชนก็ยอมรับ ดังนั้นสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีที่ผ่านการสมรส และหย่าหรือแยกกันอยู่กับสามีตลอดจนมีประสบการณ์ทางเพศมาแล้ว จึงมีโอกาที่จะไปประกอบ อาชีพหญิงบริการพิเศษได้ง่ายกว่าสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีที่เป็นโสดและอายุน้อยและในพื้นที่ ที่ทำการศึกษาวิจัย ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับการไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษของเยาวชนสตรีเป็น จำนวนมากก็พบว่า สตรีที่มีสถานภาพสมรสแตกแยกมักจะไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ เสียเป็น ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อความบั่นทอนทางเศรษฐกิจบังคับและไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่านี้ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมคิด (2518:68-77) ที่กล่าวว่า สตรีที่ทำงานในสถานบริการส่วนใหญ่ กว่าร้อยละ 90 เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร โดยอยู่ในจังหวัดภาคเหนือมากที่สุด มีอายุระหว่าง 18-26 ปี และกว่าร้อยละ 80 เป็นผู้ที่ผ่านการสมรสมาแล้ว แต่จะหย่าหรือแยกกัน อยู่กับสามี มีบุตรที่จะต้องอุปการะและมาจากครอบครัวเกษตรกรรมมีรายได้น้อย ไม่แน่นอน เช่นเดียวกับ นริมล (2523:4) กล่าวว่า เกษตรกรตามหมู่บ้านในภาคเหนือมีรายได้จากหญิงสาวที่มา ประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น และมีความเห็นว่าจะไม่เสียหายอะไรซึ่งหญิงโสดส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 16-21 ปี หญิงอาบอบนวดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-24 ปี หญิงที่มีอายุเกิน 30 ปี มีโอกาสจะ เป็นโสดได้บ้าง แต่ยังคงมีโอกาสไปเป็นหญิงอาบอบนวดได้มากกว่าและหญิงโสดเป็นโสดมาก กว่าหญิงอาบอบนวด ซึ่งส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแตกแยก หญิงทั้งหมดนี้มักจะเคยมีเพศสัมพันธ์มา ก่อนแล้วด้วยการแต่งงานแล้วเลิกกันภายหลัง หรือมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ส่วนสมาชิกกลุ่ม ยุวเกษตรกรสตรีที่มีอายุอยู่ในช่วง 10-14 ปี ซึ่งส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับการประกอบ อาชีพหญิงบริการพิเศษนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรสตรีบางส่วนยังอยู่ใน วิทยาลัย ดังนั้นบทบาทของครูและโรงเรียนจึงสามารถที่จะสร้างพลังต่อต้านให้กับสมาชิกกลุ่ม ยุวเกษตรกรสตรีที่จะต่อสู้กับแรงผลักดันต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษได้ ตลอดจนอบรมสั่งสอนให้เห็นว่าการประกอบอาชีพนี้เป็นสิ่งที่ไม่ดี ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยด้านที่สำคัญมาก ปัจจัยหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์และคณะ (2524:3) ที่กล่าวว่า ในระหว่างที่เด็ก ยังอยู่ในวัยเรียนของการศึกษาภาคบังคับ พลังต่อต้านจะมีอำนาจเพียงพอที่จะป้องกันมิให้เด็กต้อง กลายเป็นหญิงบริการแต่เมื่อเด็กสำเร็จการศึกษาภาคบังคับไปแล้ว และมีได้ศึกษาต่อในระดับมัธยม

ศึกษาการสร้างพลังด้านทานของครู และโรงเรียนจะขาดตอนเด็กจะเริ่มสูญเสียแรงด้านทานต่อ
อำนาจของฝ่ายที่จะชักนำไปสู่การเป็นหญิงบริการ

ส่วนตัวแปรอิสระอีก 6 ตัวแปรซึ่งได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ของ
ครอบครัว จำนวนการถือครองที่ดินของครอบครัว การรับข่าวสารและอาชีพเสริมนั้นไม่มีความ
สัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยูว เกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพ
หญิงบริการพิเศษ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ต่อประเด็นนี้งานวิจัยของ ยศ (2535 :
118-119) ได้กล่าวว่า การค้าประเวณีในสังคมไทยเป็นปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อนอาจทำความเข้าใจ
และอธิบายได้อย่างเป็นระบบโดยอาศัยปัจจัยภายในหรือภายนอกอย่างใดอย่างหนึ่งเช่น
ความยากจนการครอบงำทางเศรษฐกิจของระบบทุนนิยมโลก เป็นต้น ทั้งนี้เพราะความเป็นจริงแล้ว
การค้าประเวณีในสังคมไทยเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับปัจจัยต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะ
เป็นมิติในทัศนคติ เรื่องผู้หญิงที่ถูกกำหนดโดยค่านิยมของสังคมศักดินามาแต่เดิม และถูกปรับเปลี่ยน
โดยกระบวนการทำให้ทันสมัย หรือเป็นตะวันตกโดยผ่านผู้หญิงชนชั้นสูงจนก่อกำเนิดเป็นวัฒนธรรม
บริโภคนิยมตะวันตกที่มองกันว่าดีงามและถูกต้อง หรือเป็น "คนรุ่นใหม่" ที่ตกอยู่ในกระแสหลักของ
วัฒนธรรมบริโภคนิยมในปัจจุบัน การค้าประเวณียังเกี่ยวข้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ บทบาท
ของรัฐและเอกชนที่มุ่งพัฒนาการส่งออกและการลงทุนภาคอุตสาหกรรม ซึ่งยังผลให้เกิดระบบ
เศรษฐกิจแบบแบ่งส่วนบุญ ช่องว่างระหว่างเมืองกับชนบท ภาวะการว่างงานและการล้มละลาย
ของระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองในชนบท นอกจากนี้การค้าประเวณียังเกี่ยวข้องกับกลไกขัดกับ
การส่งเสริมของรัฐและเอกชนไม่ว่าจะในรูปของการจัดตั้งฐานทัพในประเทศไทย การประกวด
นางงามและธุรกิจท่องเที่ยวซึ่งถูกประ โคมให้ เป็นช่องทางเพิ่มพูนรายได้หลักของประเทศ และทวี
ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

การทำทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์การค้าประเวณีหรือกระบวนการทำให้ร่างกายผู้หญิง
เป็นสินค้า จึงจำต้องเริ่มต้นด้วยการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ
สำคัญของกระบวนการค้าประเวณีในสังคมไทย

เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับทัศนคติในแต่ละประเด็น ซึ่งใช้ในการวัด
ทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยูว เกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ พบว่า อายุมี
ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนคติ ในประเด็นที่กล่าวว่า ผู้ที่เคยไปประกอบอาชีพ

หญิงบริการพิเศษมาแล้ว สามารถกลับมาแต่งงานมีครอบครัวอยู่ในหมู่บ้านได้ เหมือนผู้หญิงอื่นทั่วไป ได้โดยไม่มีใครรังเกียจ และสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนคติใน ประเด็นที่กล่าวว่า คนที่คนอื่นยกย่องคือคนที่หมู่บ้านช่องใหญ่โตมีข้าวของเครื่องใช้มากมาย ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ (2534 : 92-95) ที่กล่าวว่า ครัวเรือนเห็นด้วยกับการที่ ผู้หญิงไปประกอบอาชีพบริการในต่างจังหวัด เพราะจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมได้ เนื่องจากการได้พบเห็นตัวอย่างจากคริวเรือนอื่น ประกอบกับความยากจนและการ ผลิตทางการเกษตรที่ไม่แน่นอน ความกตัญญูรู้คุณจนกลายเป็นค่านิยมในท้องถิ่นที่เห็นว่าการประกอบ อาชีพหญิงบริการเป็นเรื่องธรรมดาเช่นเดียวกับการประกอบอาชีพอื่น ๆ ถึงแม้จากการศึกษาจะ พบว่า อาชีพหญิงบริการพิเศษเป็นอาชีพที่ไม่ดี เสียศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิงและทำให้ชุมชนเสียชื่อเสียง ก็ตาม เช่นเดียวกับ นริมล (2523 : 4) ได้กล่าวว่า เกษตรกรตามหมู่บ้านในภาคเหนือมีรายได้ จากหญิงสาวที่มาประกอบอาชีพเป็นหญิงบริการทางเพศมากขึ้น และมีความเห็นว่าไม่เสียหายอะไร นอกจากนี้ จากการศึกษาของ Taworn and Chalernpol (1987 : 502-539) ก็พบว่า สาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การประกอบอาชีพดังกล่าว คือ ความยากจนและการได้รับการสนับสนุนจาก ค่านิยมในท้องถิ่น บิดามารดาก็ยอมรับเงิน เพื่อแลกกับลูกสาวและส่วนใหญ่เห็นว่าอาชีพนี้ไม่กระทบ กระเทือนต่อการแต่งงาน เนื่องจากชุมชนมีการยอมรับในระดับสูง ที่สะท้อนการเป็นโสเภณีจึง เปลี่ยนแปลงไป มีการเลียนแบบและได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน และมูลนิธิผู้หญิง (2531 : 13-16) ก็ได้กล่าวว่า การขาดการควบคุมของชุมชนทำให้การค้าประเวณีที่ความรุนแรงมากขึ้น ในชุมชนภาคเหนือ อีกทั้งชุมชนบางแห่งยังยอมรับและส่งเสริมให้สตรีและเด็กหญิงเข้าสู่อาชีพค้า ประเวณีอย่างเปิดเผย เนื่องจากเห็นผลการตอบแทนในทางวัตถุและเพื่อให้ได้เงินมาซื้อเครื่อง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ พัดลม วิทยุ รถจักรยานยนต์ เป็นต้น ซึ่งเป็นการ เลียนแบบเอาอย่างวัฒนธรรมและค่านิยมทางตะวันตกมากเกินไป ดังมีคำพังเพยของภาคเหนือว่า "ทุกซบได้กิน บมิไฟเอาไฟส่องห้อง ทุกซบได้นั่ง บได้ย่อง (แต่ง) หนีงอญูแคลน" ซึ่งเป็นการ สนับสนุนให้มีการแข่งขันกันทางวัตถุเพราะกลัวการถูกดูแคลนจากพี่น้อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการศึกษาทัศนคติของสมาชิกกลุ่มขุมเกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา อาจจะใช้เป็นพื้นฐานที่จะนำไปพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้สมาชิกกลุ่มขุมเกษตรกรสตรีมีทัศนคติที่ดีและไม่ดีต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งได้แก่อาชีพเกษตรกรรม และอาชีพหญิงบริการพิเศษ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้หาแนวทางในการส่งเสริมปรับปรุงหรือแก้ไขสาเหตุดังกล่าว ตลอดจนให้มีการศึกษาวิจัยถึงสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องด้วยและผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่มขุมเกษตรกรสตรีที่มีอายุอยู่ในช่วง 15-19 ปี และ 20-30 ปี ส่วนใหญ่จะมีทัศนคติอยู่ในระดับที่ไม่แน่ใจหรือเฉยๆกับการประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษ ซึ่งอาจจะมีผลทำให้สมาชิกกลุ่มขุมเกษตรกรสตรีไปประกอบอาชีพอื่นได้ในเวลาต่อมา เพราะในสภาพความเป็นจริงการรวมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มขุมเกษตรกร เพื่อดำเนินกิจกรรมภายในกลุ่มยังไม่เหนียวแน่น สมาชิกก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อายุการเป็นสมาชิกก็ไม่แน่นอน และเกิดช่องว่างระหว่างสมาชิกกลุ่มที่มีอายุน้อยกับกลุ่มที่มีอายุมาก ดังนั้นเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับอำเภอ ตำบล สามารถกระตุ้นความคิดให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ เพื่อรับบริการด้านวิชาการ การเกษตร การฝึกอบรม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มขุมเกษตรกรสตรีเข้าร่วมในกิจกรรมภายในกลุ่มอย่างจริงจังมากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้การรวมกลุ่มยังจะทำให้ได้มีเอกสารพบปะสังสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด และแก้ปัญหาพร้อมกันได้ เช่น การแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ การรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น รวมทั้งจะเป็นการปูพื้นฐานให้สมาชิกกลุ่มขุมเกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน และชุมชนต่อไปในอนาคต
2. จัดให้มีการสนับสนุน ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการเกษตรเพิ่มเติมและอาชีพที่สมาชิกกลุ่มขุมเกษตรกรไม่เคยทำมาก่อน เช่น การปลูกพืชได้แก่ ข้าวโพด มะม่วง มะขาม การเลี้ยงสัตว์ได้แก่ ปลา ไก่ หมู ตลอดจนจัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ได้แก่ ช่างเสริมสวย

การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำของชำร่วย เพื่อนำไปประกอบอาชีพอิสระ หรือทำงานในสถานประกอบการในพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้ได้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น มีรายได้สำหรับเลี้ยงตน และเสริมสร้างเศรษฐกิจ ของครอบครัวให้มั่นคงซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และการจ้างงานในท้องถิ่นให้เข้มแข็งมากขึ้น รวมทั้งป้องกันการโยกย้ายแรงงานโดยไม่ต้องไปประกอบอาชีพเป็นหญิงบริการพิเศษ ซึ่งอาจจะใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประมาณ 6-12 คน ประกอบกับการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ไปด้วยสำหรับกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกัน

3. สนับสนุนให้สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรรวมกลุ่มกันสะสมเงินทุนตามหลักวิธีการ "กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต" (Group of Production Credit) ทั้งนี้เพราะสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร มักจะประสบปัญหาในเรื่องเงินทุน และอุปสรรคในการดำเนินงานหรือกิจกรรมภายในกลุ่ม โดยจัดให้มีกิจกรรมพิเศษเพื่อหารายได้ สำหรับเป็นทุนในการดำเนินงานในรูปของกลุ่ม ตลอดจนสร้างผลงานของกลุ่ม และประชาสัมพันธ์เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน ได้เห็นความสำคัญและยอมรับและให้การสนับสนุนต่อไป

4. ให้เร่งเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้แก่สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร และประชาชนในท้องถิ่นให้ตระหนักถึงผลเสียของการไปประกอบอาชีพเป็นหญิงบริการพิเศษ และการไปทำยังต่างถิ่นที่มีต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนสร้างทัศนคติ ค่านิยมใหม่ ใ้พอใจ "มีกินน้อย ใช้เงินน้อย" รักศักดิ์ศรีของตนเอง เห็นคุณค่าของสิ่งดีงามมากกว่าวัตถุหรือทรัพย์สินเงินทอง

5. รัฐควรสนับสนุนทางด้านระบบชลประทานและน้ำให้เพียงพอต่อการผลิตทางการเกษตร เพราะยุวเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีความต้องการที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม และหางานทำในท้องถิ่นมากกว่าที่จะอพยพย้ายถิ่นไปหางานทำยังต่างถิ่น หรือตามเมืองใหญ่ ๆ ตลอดจนสามารถที่จะช่วยชลอการย้ายถิ่น และการไปประกอบอาชีพหญิงบริการพิเศษได้ เพราะน้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงทัศนคติของสมาชิกกลุ่มยูว เกษตรกรสตรีที่มีต่อการประกอบอาชีพถึง 2 อาชีพในเวลาเดียวกัน และตัวแปรที่ศึกษาหาความสัมพันธ์ก็มีเพียง 7 ตัวแปร ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ดังนั้นหากมีท่านผู้สนใจจะทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปใคร่ขอเสนอแนะ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ควรจะเป็น สตรีที่เคยไปประกอบอาชีพเป็นหญิงบริการพิเศษมาแล้ว
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพราะการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคตินั้นเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน และมีได้มีสาเหตุมาจากตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาเท่านั้น
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มยูว เกษตรกร โดยอาจจะศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ประสบความสำเร็จกับกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมกลุ่มยูว เกษตรกร ให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น
4. ควรมีการศึกษาถึงกลุ่มบุคคลใดที่มีอิทธิพลต่อการให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่สตรีในชนบท เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้ต่อไป
5. ควรมีการปรับปรุงคำถามเกี่ยวกับการวัดตัวแปรในแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น รายได้ของครอบครัว การรับข่าวสาร เป็นต้น
6. ควรมีการศึกษาว่าเหตุใดศูนย์พัฒนาอาชีพสตรีชนบท จึงมักไม่ประสบความสำเร็จ ทำอย่างไรจึงจะเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์เหล่านี้
7. ศึกษาความต้องการด้านการฝึกอบรมอาชีพ และการศึกษาเพิ่มเติมของสตรีชนบท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved